

Eesti Kohtunike Ühingu ettepanekud kohtunike sotsiaalsete tagatiste parandamiseks

Töövõimetushüvitis

EKoÜ peab vältimatult vajalikuks tagada kohtunikele väärikas hüvitis töövõimetuse korral.

Hiljutisest liikmete seas läbi viidud küsitlusest selgus, et enamik EKoÜ liikmetest toetab töövõimetushüvitise taastamist viisil, nagu see oli reguleeritud kohtute seaduses enne 01.07.2013.

Kuni 01.07.2013 kehtinud KS § 80 lg 1 nägi ette, et kohtunikuna töötamise ajal tekkinud püsiva töövõimetuse korral on kohtunikul õigus saada kohtuniku töövõimetuspensioni. KS § 80 lg 2 järgi oli töövõimetuspensioni suurus 100%-lise töövõimetuse korral 75% kohtuniku viimasest ametipalgast, 80-90%-lise töövõime kaotuse korral 70% viimasest ametipalgast ning 40-70%-lise töövõime kaotuse korral 30% viimasest ametipalgast.

Osundame, et töövõimetushüvitist vajavate kohtunike arv on mitmete aastate lõikes väike, ulatuses maksimaalselt ühe kuni kahe isikuni aastas, mistõttu ei saaks senise töövõimetushüvitise taastamine kaasa tuua riigieelarvele sisulist ega märkimisväärset kulu.

Juhul, kui senise ametipalgaga seotud töövõimetushüvitise maksmine ei ole võimalik, peab EKoÜ võimalikuks töövõimetushüvitise maksmist ühekordse maksena, kuid see peaks olema kooskõlas senise ATS § 49 lõikega 6.

Teeme ettepaneku näha kohtunikele ette töövõimetushüvitise tasumine sõltumata sellest, kas on tuvastatud haiguse tekkimine mõne teenistusülesande täitmisega seoses toimunud õnnetusjuhtumi või ka kutsehaiguse tekkimise tulemusena. Töövõimetushüvitis osalise töövõime korral peaks olema võrdne senise kahe aasta keskmise palgaga ja täieliku töövõime kaotuse korral seitsme aasta keskmise palga ulatuses. Osalise töövõime kaotuse korral peaks kohtunikul säilima õigus edasi töötada.

Töövõime kaotuse hindamine ja tuvastamine peaks toimuma üldises korras ning selles osas kohtunikele mistahes erisuste kehtestamist EKoÜ ei toeta.

Pensionid

Rõhuv enamik EKoÜ liikmetest toetab liikmete seas läbi viidud küsitluse tulemusena kuni 01.07.2013 kehtinud pensionide taastamist ning peab seda kõige olulisemaks kohtuniku sotsiaalseks tagatiseks.

Juhul, kui seniste pensionide taastamine võimalik ei ole, teeb EKoÜ ettepaneku tagada varasemalt kehtinud seaduse alusel pensionit mittesaavatele kohtunikele riigi poolt maksete tegemine kolmandasse pensionisambasse.

Täiendada võiks senist KS § 77 ning näha ette, et riik teeb kohtuniku eest kindlustusmaksleid kogumispensionide seaduse § 53 lg 2¹ alusel tema tööandjana. Maksete suurus peaks olema seotud kohtuniku palgaga.

Ametikitsenduste täpsustamine

EKoÜ hinnangul vajab täpsustamist senine KS § 49 ametikitsendusi puudutav regulatsioon, kuid ametikitsenduste regulatsiooni muutmine ei saa olla alternatiiviks teistele sotsiaalsetele tagatistele.

KS § 49 lõikes 1 võiks täiendada loetelu nendest ametitest, kus kohtunik võib väljaspool kohtunikuametit töötada. Lisaks vajab täpsustamist, mida saab silmas pidada mõiste „töötamine“ all.

KS § 49 lg 2 p 3 vajab olulist täiendamist. EKoÜ hinnangul tuleks täpsemalt määratleda, mida on peetud silmas mõiste „juhtimisõiguslik osanik“ all. Kaaluda tuleks võimalust, kus kohtunik võiks olla teatud juhtudel äriühingu juhatuse liige (näiteks on tegemist pärimise teel saadud äriühinguga).

Lisatasu pikaajalise töötamise eest

Märkimisväärne hulk EKoÜ liikmeid on pidanud vajalikuks täiendava pikaajalist töötamist motiveeriva meetmena taastada kuni 01.07.2013 kehtinud lisatasud pikaajalise töötamise eest.

EKoÜ liikmed on toetanud meedet, mille kohaselt nähakse lisaks ametipalgale ette lisatasu 5% alates kohtunikuna töötamise viiendast aastast, 10% alates kohtunikuna töötamise kümnendast aastast ning 15% alates kohtunikuna töötamise viieteistkümnendast aastast. Vastav regulatsioon tuleks lisada KS § 76.

Kohtute Haldamise Nõukoja liikmed

Lisaks eeltoodud sotsiaalseid tagatise puudutavatele muudatustele peab EKoÜ vajalikuks muuta kohtute seadust viisil, kus üheks Kohtute Haldamise Nõukoja liikmeks oleks EKoÜ esindaja.

Kohtuid puudutavate seaduseelnõude analüüsimine ning muud kohtunikke ja kohtuid puudutavad muudatused vajavad laiapõhjalist arutelu, millesse kohtunikud peaksid olema senisest enam kaasatud.